

DNB allang bestand tegen schadeclaims

De Nederlandsche Bank is nooit bang geweest voor rechtszaken. Nu wel. 'Ze zijn 180 graden gedraaid.'

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM De Nederlandsche Bank (DNB) is nu al zo goed als immuun voor eventuele schadeclaims. Het inperken van de wettelijke aansprakelijkheid van de centrale bank is daarom onnodig, zegt aansprakelijkheidsrecht-deskundige Cees van Dam.

DNB en haar president Nout Wellink claimen al enige tijd dat zij in hun toezichthoudende taak ernstig worden gehinderd door de Nederlandse aansprakelijkheidswetgeving. Tijdens zijn verhoor door de parlementaire commissie-De Wit stelde Wellink dat de juridische aansprakelijkheid voor DNB 'een probleem' is. Als voorbeeld gaf hij het dreigement van ABN Amro-aandeelhouder TCI. Het Britse hedgefonds dreigde in 2007 met een schadeclaim van 10 miljard euro als DNB niet akkoord zou gaan met de opsplitsing en verkoop van ABN Amro.

DNB haalde het aansprakelijkheidsargument maandag opnieuw van stal in haar plan voor verbetering van het toezicht. Een kritischer houding tegenover financiële instellingen zal leiden tot meer rechtszaken tegen DNB, beweert de centrale bank. 'Dit onderschrijft de noodzaak voor adequate wettelijke bescherming.' Minister De Jager van Financiën kondigde daarop in een brief aan de Tweede Kamer aan dat hij een beperking van de aansprakelijkheid van DNB bij de minister van Justitie aan de orde zal stellen.

Maar die adequate wettelijke bescherming van DNB is er allang. De jurist Cees van Dam, een specialist in het Nederlands en Europees aansprake-

lijkheidsrecht, en die als hoogleraar aan het King's College in Londen is verbonden, heeft in opdracht van de regering twee keer onderzoek gedaan naar de aansprakelijkheidsrisico's van Nederlandse toezichthouders.

De conclusie was zowel in 2006 als in 2009 dat Nederlandse toezichthouders bij falen weliswaar in theorie aansprakelijk gesteld kunnen worden, maar dat deze wettelijke aan-

Oud-minister Bos hield wetswijziging tegen, want overbodig

sprakelijkheid in de praktijk vrijwel nooit tot schadevergoedingen leidt.

Van Dam staat nog steeds achter deze conclusies. Hij ging in 2006 voor het ministerie van Justitie na of de aansprakelijkheidsrisico's het toezicht beïnvloedden, dus of toezichthouders uit angst voor claims defensiever opereren dan ze anders zouden doen. Van Dam stelde vast dat dit niet zo was, dat dit in de toekomst evenmin het geval zou zijn en dat er dus geen reden was voor bezorgdheid.

'Medewerkers van DNB vertelden mij destijds dat aansprakelijkheid voor hen helemaal geen issue was, en dat het toezichtsbeleid van DNB er in het geheel niet door werd beïnvloed. In het Kamerdebat over het rapport van de commissie-Scheltema heeft Wellink dat onlangs ook gezegd. Maar over het algemeen beweren DNB en Wellink tegenwoordig exact het tegenovergestelde. Ze zijn 180 graden gedraaid.'

In het tweede onderzoek, dat zich op de kwetsbaarheid van DNB voor buitenlandse schadeclaims (zoals die van TCI) richtte, kwam de Utrechtse hoogleraar Ivo Giesen vorig jaar tot hetzelfde oordeel. Giesen schrijft in zijn rapport, waaraan ook Van Dam meewerkte: 'Het aansprakelijkheidsrecht is geen wondermiddel voor benadeelden en hoeft om die reden geen angstgegner te zijn voor toezichthouders. De benadeelde moet doorgaans vele horden overwinnen om een toerekenbare onrechtmatige daad van een toezichthouder te kunnen vaststellen.'

Mocht de rechter desondanks van oordeel zijn dat DNB een onrechtmatige daad heeft gepleegd, dan leidt dat nog niet automatisch tot een schadevergoeding, concluderen de onderzoekers. De gedupeerde moet daarvoor ook aantonen dat zijn schade het gevolg is van die onrechtmatige daad en dus van het gebrekkig toezicht door DNB. Zoiets is in de praktijk heel moeilijk te bewijzen, merken Giesen en Van Dam op.

DNB blijft desondanks alarm slaan over het feit dat de risico's voor toezichthouders hier groter zijn dan in het buitenland. In de meeste andere landen is de drempel voor aansprakelijkheidsclaims hoger of genieten toezichthouders volledige immuniteit.

Wellinks pleidooi voor inperking van de aansprakelijkheid viel in Den Haag direct in vruchtbare aarde bij CDA, VVD en SP. Maar minister van Financiën Wouter Bos en de PvdA blokkeerden een wetswijziging vorig jaar, omdat uit de onderzoeken van Van Dam en het arrest van de Hoge Raad immers was gebleken dat die overbodig was.

Het kantoor van De Nederlandsche Bank in Amsterdam. Op een van de hekken rond de bank heeft iemand een poster geplakt die verwijst naar een website over de kredietcrisis. Foto's Joost van den Broek / de Volkskrant

